

בואו לראות

משהו טוב קורה כאן - צבעים חדשים במרכז המסחרי הישן

ציורי קיר חדשים בעיר התחתית של חיפה מעוררים אצל ותיקי העיר זיכרונות מתוקים. זיכרונות בהם "היית זורק סיכה והיא לא הייתה מגיעה לרצפה", כדברי שמחה רעייתו של ז'קו ממסעדת הדגים הוותיקה והידועה, "מרוב שהשוק היה מלא באנשים כמוכן", היא מוסיפה.

עוברים ושבים, המזדמנים כיום לרחוב משה אהרון במרכז המסחרי הישן של העיר התחתית, מתבוננים בציורים הסגוניים ויכולים כמעט לשמוע את המולת שוק הדגים והירקות שהיו כאן פעם: סוסים וכרכרות חולפים בצהלה, גברים בחליפות אירופאיות ותרבושים אדומים, "אבו סאלי" סוחב על גבו סל ענק מלא קניות עבור גברת מגונדרת ו"אלברטו בננה" מכריז בקול על מרכולתו.

חזית הבניין המסחרי ברחוב משה אהרון (לשעבר רח' המרכז) מעוטרת בציורים סגוניים (צילום: יואב דסה)

העובר ברחובות המרכז המסחרי הישן (שנקראו בתקופת המנדט: רחוב המזרח, רחוב המרכז ורחוב המערב, ובלשון העם כונו "השוק התורכי") ופוגש את העזובה, את בתי הדירות הריקים ובתי המסחר הרדומים, יתקשה לדמיין את הדרה של "השכונה" היהודית הזאת, שהוקמה בשנות ה-20 על שפת הים של נמל חיפה. השכונה אכלסה, בין השאר, את משפחות הסבלים היהודים מסלוניקי, שהובאו לכאן בשנות ה-30 בעידודו של אבא חושי לתפעול הנמל המתפתח. אולם הנושא עיניו אל הבתים הישנים, אל מעבר לטיח המתקלף ומעבר לשיני הזמן, מגלה מבנים אדריכליים פשוטים ויפים להפליא, שבמעט זמיון והרבה השקעה ייהפכו, כנראה בעתיד הלא רחוק, לאזור מסחר ובילוי משגשג. פה

ושם אפשר כבר לראות תושבים עם חזון, המשקמים את הבתים ואת החזיתות הציוריות ומחזירים עטרה ליושנה.

"דבר אחד אי אפשר להחזיר", אומר לי עמרם הסנדלר היושב במורד הרחוב... "את הים". אין הרבה לקוחות, הוא יושב כאן כבר 30 שנה, שולחן עץ ישן וכוס תה. כלי מלאכתו ידעו ימים עסוקים יותר. הוא מסתכל בציור המתאר את רחוב משה אהרון בפרספקטיבה, כפי שהיה בשנות ה-20: בתים, סוחרים, מכוניות ישנות, בתי קפה ובקצה הרחוב... ים! "כן ממש כאן, במקום שנוסעות המכוניות ברחוב העצמאות, שם היה הים... לא שאני ראיתי", הוא מוסיף, "אבל ככה מספרים".

ואכן כן - שפת ימה של חיפה הגיעה ממש עד רחוב העצמאות של היום, עד שבאו הבריטים והחליטו להעמיק את הנמל. הביאו משאבות ענק, שכמותן טרם נראו בפלסטינה, שאבו את החול מקרקעית הים ורוקנו אותו סמוך לחוף, בכך הוסיפו עוד כ-200 מטרים לרצועת החוף.

הציורים משובבי העין מצוירים בסגנון ריאליסטי סנטימנטלי, מתרפקים על העבר ומחיים אותו. האמן יואב דסה* ורעייתו רחלי, ערכו תחקיר מקיף על אודות עברה של השכונה, החל בשנות ה-20 ועד לשנים שלאחר קום המדינה ונעזרו לשם כך בעמותה

עוברים ושבים, המזדמנים כיום לרחוב משה אהרון במרכז המסחרי הישן של העיר התחתית, מתבוננים בציורים הסגוניים ויכולים כמעט לשמוע את המולת שוק הדגים והירקות שהיו כאן פעם: סוסים וכרכרות חולפים בצהלה, גברים בחליפות אירופאיות ותרבושים אדומים

*יואב דסה, אמן ומנחה מיזמים קהילתיים באמנות
www.dassa.co.il

לתולדות חיפה, שסייעה בתמונות ובספרים. בני הזוג נפגשו עם ההיסטוריון בני נחשון, שהסעיר את דמיונם במעשיות מימים עברו. כן הסתייעו בשלמה כהן, חוקר קהילות יהודי סלוניקי ושוחחו עם ותיקי השכונה, שהתרפקו על זיכרונות העבר והביעו תקווה מהולה בספקנות לגבי עתידו של האזור.

אריה ציפרים, מזמין היצירה, ושותפו דני לב בעלי "דפוס מילניום", הם היוזמים, החולמים והמגשימים, שהחליטו לעשות מעשה ויחד עם שכנם משה דיסטלפלד, בעל חנות ותיקה, השקיעו ממיטב כספם הפרטי לטובת שיפור חזות המבנה: "אכפת לנו איך המקום נראה. כל העוזבה וההזנחה הזו מסביב אינן טובות ללקוחות ולעובדים הבאים לכאן בוקר-בוקר... משה התחיל בשיפוץ החלק שלו ועשה לנו חשק להצטרף אליו, ועכשיו תראה, כאילו מגיפה פרצה בשכונה, ובעלי נכסים משפצים וצובעים את חזיתות הבתים בזה אחר זה".

"נראה לי שמשהו טוב קורה כאן", אומר הצייר יואב דסה. "כשציירתי את הרחוב על פי תצלום בשחור-לבן, שאלתי את עצמי: 'מה היו הצבעים המקוריים של הבניינים?' הרשיתי לעצמי חופש אומנותי וצבעתי אותם לפי דמיוני בצבעים עזים כמו באיזו עיירה באיטליה או באמריקה הלטינית, אשתי אמרה לי: 'אתה עוד תראה, בסוף ייראה הרחוב כמו בציור...'. לא עברו חודשיים, ואני רואה פה ושם חזיתות מחודשות הנראות כאילו יצאו היישר מתוך התמונה".

עמרם הסנדלר מוזג לעצמו עוד כוס תה. כרכרה רתומה לסוס חולפת ברחובות המצוירים, והדיאלוג הסהרורי הזה, בין עבר, הווה ועתיד ובין אשליה, מציאות ופנטזיה - ממשיך להדהד בסמטאות השכונה המיוחדת הזו.

שווה ביקור!

הציורים משובבי העין מצוירים בסגנון ריאליסטי סנטימנטלי, מתרפקים על העבר ומחיים אותו. האמן יואב דסה ורעייתו רחלי, ערכו תחקיר מקיף על אודות עברה של השכונה, החל בשנות ה-20 ועד לשנים שלאחר קום המדינה ונעזרו לשם כך בעמותה לתולדות חיפה, שסייעה בתמונות ובספרים

